

Inwonersdichtheid binnen residentieel ruimtebeslag

bekijk online versie:

<https://indicatoren.omgeving.vlaanderen.be/indicatoren/inwonersdichtheid-binnen-residentieel-ruimtebeslag>

Geografisch bereik	Temporeel bereik	Laatste update
Vlaanderen	2013-2022	17/07/2024

Inwonersdichtheid binnen residentieel ruimtebeslag stijgt licht

Het [ruimtebeslag](#) is het deel van de ruimte dat ingenomen wordt door onze nederzettingen – dus dienend voor huisvesting, industrie, handel, diensten, transport en recreatie – en land- en tuinbouwinfrastructuur, zoals stallen en serres. In 2022 neemt het ruimtebeslag 441 512 ha in Vlaanderen in, wat neerkomt op 32,4% van het grondgebied. Vlaanderen is dus een zeer verstedelijkte regio, met nog relatief weinig ruimte voor natuur en landbouw in vergelijking met de rest van Europa.

Eén van de doelstellingen van de [strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen](#) is om het bijkomend ruimtebeslag tegen 2040 terug te dringen tot 0 hectare. Hiervoor is het nodig om de ontwikkeling van woongelegenheden, werkplekken, voorzieningen en infrastructuren zoveel mogelijk een plaats te geven binnen het bestaand ruimtebeslag. Dit komt neer op bestaande bebouwde ruimtes transformeren en zo weinig mogelijk open en onbebouwde ruimte innemen. Het ruimtelijk rendement moet met andere woorden omhoog door meer activiteiten op dezelfde oppervlakte te organiseren. Verhogen van het ruimtelijk rendement mag echter niet gepaard gaan met het aantasten van de leefkwaliteit en klimaatbestendigheid van het ruimtebeslag. Daarom moet voldoende kwalitatief en

goed bereikbaar groen voorzien worden via bijvoorbeeld groenblauwe dooradering.

Huisvesting is de grootste ruimtevrager binnen het ruimtebeslag: residentieel ruimtebeslag maakte tussen 2013 en 2022 gemiddeld 54% uit van het totale ruimtebeslag in Vlaanderen. Er valt met andere woorden veel winst te boeken door het ruimtegebruik voor wonen te intensiveren, wat neerkomt op een hoger aantal inwoners per oppervlakte-eenheid residentieel ruimtebeslag. Tussen 2013 en 2022 stegen de inwoners- en huishoudensdichtheid binnen het residentieel ruimtebeslag licht, respectievelijk van 27,8 naar 28,2 inwoners per ha (+1,4%) en van 11,7 naar 12,2 huishoudens per ha (+3,8%). De huishoudensdichtheid groeide de afgelopen jaren sterker dan de inwonersdichtheid door de toename van kleinere huishoudens. De bevolking (inwoners +5% en huishoudens +7,4%) nam daarnaast sneller toe dan het residentieel ruimtebeslag in Vlaanderen, dat met 3,5% groeide in dezelfde periode. Dit wijst op intensivering: er wonen met andere woorden steeds meer inwoners én huishoudens binnen het residentieel bebouwd weefsel.

Vlaamse centrumsteden zijn het dichtstbevolkt, Brusselse rand intensificeert het sterkst

De inwonersdichtheid binnen het residentieel ruimtebeslag van de gemeenten varieerde in 2022 tussen 8 en 132 inwoners per ha, met een mediaan van 22,4 inwoners per ha. Naast de Vlaamse centrumsteden en binnen de Vlaamse Ruit, kennen ook de kustgemeenten, de Brusselse rand en Zuid-West-Vlaanderen een hogere dichtheid. In de Westhoek en Oost-Brabant is het aantal inwoners per ha residentieel ruimtebeslag eerder laag.

In 38% van de gemeenten daalde de inwonersdichtheid binnen het residentieel ruimtebeslag tussen 2013 en 2022. Vooral in West-Vlaanderen is de afname opvallend, met Veurne als sterkste daler (-21,7%). Deze negatieve trend wordt bepaald door een sterke groei van het residentieel ruimtebeslag die niet gepaard gaat met een gelijkaardige groei van het inwonersaantal. In deze gemeenten, met reeds een eerder lage dichtheid in 2013 (gemiddeld 23,4 inwoners per ha), wordt de ruimte voor huisvesting dus nog minder intensief gebruikt dan tien jaar geleden.

In 17% van de Vlaamse gemeenten groeide de inwonersdichtheid binnen het residentieel ruimtebeslag met meer dan 5% tussen 2013 en 2022. Toenames van meer dan 10% komen voornamelijk voor rond Brussel, zoals in Sint-Pieters-Leeuw, Wemmel, Machelen en Vilvoorde (met +13,6% de sterkste stijger). Deze gemeenten, met reeds een hoge gemiddelde dichtheid van 59,6 inwoners per ha in 2013, zagen hun aantal inwoners sterk groeien, terwijl hun residentieel ruimtebeslag slechts beperkt toenam of zelfs kromp. In andere gemeenten waar de dichtheid met meer dan 10% toenam, zoals Staden en Houthulst (gemiddeld 17,2 inwoners per ha in 2013), komt de beperkte absolute groei van het lage aantal inwoners overeen met een relatief hoge toename van de dichtheid. In beide gevallen vindt dus wel residentiële intensivering plaats.

Wijken met laagste dichtheden liggen in de Westhoek, Noord-Limburg en Kempen

Op het niveau van de statistische sectoren komen voornamelijk de kernen met hun hoog aantal inwoners per ha residentieel ruimtebeslag sterk naar voren. In de Vlaamse Ruit en Vlaams-Brabant zijn de hogere dichtheden niet alleen in de kernen, maar ook verspreid over andere sectoren terug te vinden.

Voornamelijk in de Westhoek, de Kempen en Noord-Limburg is er daarentegen een

sterk contrast tussen de hogere dichtheden in de kernen en de lagere in de wijken errond. Een lagere inwonersdichtheid binnen residentieel ruimtebeslag geeft aan dat de inwoners hier doorgaans minder 'dicht op elkaar' en dus in grotere huizen en tuinen wonen. Deze sectoren hadden vaak al een lage dichtheid in 2013 en lijken nog minder dichtbevolkt te worden doorheen de tijd. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat een kleine absolute afname van hun laag aantal inwoners relatief gezien een grote impact heeft op de dichtheid.

Inwonersdichtheid binnen residentieel ruimtebeslag 2022 - statistische sectoren

Relatieve verandering van inwonersdichtheid binnen residentieel ruimtebeslag 2022 t.o.

Aanvullende informatie

Definitie

De inwonersdichtheid binnen residentieel ruimtebeslag geeft aan hoe intensief de ruimte wordt gebruikt voor huisvesting. Residentieel ruimtebeslag is de woongerelateerde subset van ruimtebeslag die toelaat om betekenisvolle dichtheden te berekenen. Het omvat alle percelen waar (potentieel) gewoond wordt. Een uitgebreidere beschrijving van de definitie van residentieel ruimtebeslag is opgenomen in de Methodiek verderop in deze fiche.

Verantwoording en beleidscontext

De strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen stelt een stop op het bijkomend ruimtebeslag voorop tegen 2040. Zeker wanneer de bevolking blijft toenemen, moet het ruimtelijk rendement daarom omhoog. Het verhogen van de inwonersdichtheid binnen het (residentieel) ruimtebeslag kan dus een vertaling zijn van de strategische doelstelling 'Ruimtelijke rendement verhogen' met de twee onderdelen "Terugdringen van het bijkomend ruimtebeslag" en "Het huidig ruimtebeslag beter gebruiken".

Doelen

Terwijl er in de toekomst geen ruimtebeslag meer mag bijkomen, zal de bevolking in Vlaanderen wel blijven toenemen. De verhouding tussen het aantal inwoners en het (residentieel) ruimtebeslag zou volgens het gewenst beleid met andere woorden steeds groter moeten worden. Indien de inwonersdichtheid toch afneemt, slaagt het beleid er niet in om te intensiveren binnen het bestaand ruimtebeslag en het ruimtelijk rendement dus te verhogen.

Gerelateerde documenten

[Strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen](#)

Databronnen

- Aantal inwoners per gemeente en statistische sector in 2013, 2016, 2019 en 2022 (Statbel)
- Ruimtebeslagkaarten 2013, 2016, 2019 en 2022 (Departement Omgeving)
- Landgebruikskarten en -bestanden 2013, 2016, 2019 en 2022 (Departement Omgeving)

Berekeningswijze

Voor elke gemeente en statistische sector werd het aantal inwoners bepaald o.b.v. data van Statbel (FOD Economie). Dit aantal werd uitgezet t.o.v. het aantal hectare aan residentieel ruimtebeslag binnen de gemeente en sector. Een locatie werd als 'residentieel ruimtebeslag' beschouwd als het ofwel

1. een residentieel perceel is o.b.v. een overlap met inwonersadrespunten,
2. een residentieel perceel is o.b.v. het kadaster, of
3. als "overig bebouwd terrein" in de landgebruikskart zit.

De **residentiële percelen o.b.v. een overlap met inwonersadrespunten** zijn een subset van de bebouwde percelen. Een perceel is bebouwd indien er een bebouwde oppervlakte van minstens 30 m² op voorkomt en indien meer dan 2% van de oppervlakte van het perceel bebouwd is. Een bebouwd perceel is residentieel wanneer het één of meerdere puntlocaties bevat waarvoor inwoners zijn geregistreerd. Zie het rapport 'Landgebruik en ruimtebeslag in Vlaanderen, toestand 2022' vanaf p. 20 voor meer details.

De **residentiële percelen o.b.v. het kadaster** komen overeen met percelen met een residentiele 'morfologische bestemming' zoals gedocumenteerd door AAPD. Dit

wordt voor elk perceel bepaald door agenten van de FOD Financiën. De ‘morfologische bestemming’ van het perceel komt overeen met het beoogde gebruik van het onroerend goed op het moment van het ontwerp van de huidige configuratie. Dit komt dus niet per se overeen met het feitelijke gebruik of met de legale bestemming van het gebied waarin het zich bevindt. Zie het rapport ‘Landgebruik en ruimtebeslag in Vlaanderen, toestand 2022’ vanaf p. 20 voor meer details.

De **“overige bebouwde terreinen” in de landgebruiksk kaart** zijn bebouwde percelen waarvan het type gebruik niet gekend is. Mogelijk gaat het hier om een woongerelateerde functie (bv. een garage of tuinberging op een aanpalend perceel dat als tuin wordt gebruikt), maar deze percelen bevatten ook leegstand, beschermd erfgoed, een kerk, een chirolokaaltje ... Aangezien het om bebouwde percelen gaat en ze dus in de toekomst potentieel ingezet kunnen worden voor woonverdichtingsprojecten, zijn ze mee opgenomen in residentieel ruimtebeslag. Zie het rapport ‘Landgebruik en ruimtebeslag in Vlaanderen, toestand 2022’ voor meer details.

Deze definitie van residentieel ruimtebeslag is breder dan die van de categorie ‘Huizen en tuinen’ in de landgebruiksk kaart van Vlaanderen. Het omvat m.a.w. ook percelen die in een andere landgebruikscategorie vallen (bv. ‘Diensten’ of ‘Commerciële doeleinden’), maar in werkelijkheid vaak een gemengd gebruik kennen.

De ruimtebeslagkaarten van Vlaanderen werden gebruikt om het aandeel van het residentieel ruimtebeslag binnen het totale ruimtebeslag te berekenen.

Gerelateerde documenten

[Landgebruik en ruimtebeslag in Vlaanderen, toestand 2022](#)

- [Aantal inwoners per gemeente en statistische sector](#)
- [Ruimtebeslag 2013](#)
- [Ruimtebeslag 2016](#)
- [Ruimtebeslag 2019](#)
- [Ruimtebeslag 2022](#)
- [Landgebruik 2013](#)
- [Landgebruik 2016](#)
- [Landgebruik 2019](#)
- [Landgebruik 2022](#)

Bovenliggende onderwerpen

[Ruimte](#)

[Duurzame ruimtelijke ontwikkeling](#)